

utom kafélokalen, d.v.s. norra delen av n:r 174 (2 Kindstugata, 12 i kv. Cepheus). Bredden av östra hörnet tvärs över Hans Horst var 27 alnar samt längden utmed Korsgatan (tydliggen Kindstugatan) in till Henrik Helsing 17 alnar. Här få vi således en ganska god begränsning angiven. I jordeboken omtalas en Greta 1437 25/5 såsom änka efter Julien Döring. Den sistnämndes arvinge, Kasper Jakobsson, upplät då åt änkan och hennes arvingar allt arv, som borde tillkomma honom tillsammans med henne. Förmodligen voro dessa båda Greta Örians, som samma år förekomma i jordeboken, identiska. Vad Örian Döring beträffar, levde han 1424 16/12 och var då närvarande som mälisman vid upplåtelse av ett hus. Eftersom detta låg på Köpmangatan tvärs emot hörnet till Skärgårdsgatan och man denna tid vanligen anlitate grannarne som mälismän, är troligt, att Örian redan 1424 var ägare till huset. Örian Döring, som omtalas i Helga Lekamens gilles handlingar, del I, blev broder i S:t Gertruds gille 1436, + 1437. Hans hustru Greta nämnes i Helga Lekangillet in extremis 1448.

Huru länge Wedeke skräddare levde, veta vi ej, blott att han var död 1450 23/5. Möjligen hade änkan då hunnit gifta om sig, nämligen med Bengt Olofsson. Nämnda dag uppläto Wedeke skräddares barns förmyndare, vilka voro Martin Lindormsson och Klaus Wise, för barnens räkning mot en kontant summa av 200 mark till denne Bengt Olofsson en tomt med källare och träbyggning därpå på Köpmangatan på högra handen i hörnet, som man går till Svartmunka. Längden av tomtens var utmed Köpmangatan 28 $\frac{1}{8}$ ny aln, bredden västan till in i Henrik Helsingss gårds bodarum 11 $\frac{1}{4}$ ny aln; längden och bredden östan till och sunnan in till Henrik Helsingss port utvisa de allmänna gatorna. Om verkligen Bengt Olofsson kommit att gifta sig med Wedeke skräddares änka, är mycket ovisst, och lika osäkert är, om hon efter Bengts död möjligen trätt i nytt äktenskap, i sådant fall med Matts Bredholt. Redan 1458 21/8 tycks den sistnämnde vara ägare; och 1468 1/10 kom broder Erik Wedekini upp på rådstugan och upplät åt rådmannen Mattis Bredholt den tomt och grundval, som Mattis Bredholts hus stod uppå, med dess 3 källare och 4 bodar. Läget anges vara innan mur mellan Kindstugatan och Köpmangatan; längden 27 $\frac{1}{4}$ aln östantill, ovan till 31 alnar, 17 alnar mot Kindstugatan samt 12 $\frac{1}{2}$ aln efter gränsen mot Jöns bältare vid Köpmangatan,

vilket visar, att egendomen bestod av n:r 169 och norra delen av n:r 174; härifrån bör kanske undantagas den västligaste boden åt Köpmangatan. Mattis Bredholt dog 1474, då han nämnes in extremis i Helga Lekamens gille, där han vann inträde redan 1453; i S:t Gertruds gille var han broder redan 1442. Hans arvingar omtalas 1475 3/6; de voro hans syster, h. Margit Jönsdotter i Pargasse socken i Finland, och hennes måg, Jöns Staffansson, borgare i Åbo. Arvingarne uppläto allt, fast och löst, till Mattis Bredholts änka, h. Elin. Inte heller hon fick länge stå som ägare. I tänkeboken för 1483 26/2 är antecknat, att Mattis Bredholts hus skulle gå till S:t Nikolai gille och S:t Gertruds gille, 1483 14/4 preciserat till att Bykyrkan i Stockholm skulle ha 100 mark, S:t Nikolai gille 100 mark samt S:t Barbara gille 150 mark däri. Emellertid inköpte sistnämnda gille 1483 21/4 av Jenis Andersson och Berand Hake för 350 mark det hus, som Mattes Bredholt hade givit i själarykt. Den egendom, som Mattis Bredholt ägde och vid sin död testamenterade bort, har säkert omfattat såväl n:r 169 som norra delen av n:r 174. Huset åt Köpmangatan närmast väster om hans hus sades år 1458 befinna sig mellan detta hus och Ragvald Swrepes, varför är troligt, att Mattis Bredholt då ännu ej köpt in någon del av n:r 174. Enligt uppgift från 1513 29/1 låg det sistnämnda (Swrepes) närmast väster om h. Hillewys (Per Olssons änkas) hus, som förmodligen endast var den västra boden under n:r 174. Se för övrigt nedan under n:r 2 Kindstugatan (n:r 174).

Huru länge egendomen stannade hos S:t Barbara gille, vet man ej. Först 1498 13/6 har jag funnit den omnämnd ånyo; den östra delen (n:r 169) befann sig då i händerna på Mickel Swartes änka, h. Elin Pedersdotter. Mickel Swarte omtalas ofta i jordeboken och tänkeboken. Den 29 juli 1472 gjorde han testamente med sin dåvarande hustru, som hette Katarina. Hon dog strax efteråt, säkert före 1476 2/3, då hennes arvingar uppläto arvet till mannen, som sedan, före 1488, gifte sig med ovannämnda h. Elin. Med denna sin andra hustru gjorde han en större donation för ett altare och prebende i S:t Henriks kor. Att egendomen förut tillhört denne Mickel Swarte, är troligt, ty då den 1506 20/7 för 540 mark, 6 alnarleyskt och en ungarök gyllen försäljes av hustru Lucia Sigurd Rörekssons till Olof Hansson, säges, att Lucias moder, förmodligen h. Elin, fordom bott där efter sin man, Mickel Swarte, och detsamma uppre-

då vara nyuppmurat stennus, försträckande sig in mot Hindstugatan. Priset 1500 mark skulle erläggas i 4 portugalöser (var räknad som 10 ungerska gyllen och var sådan som $6\frac{1}{2}$ mark ört.) och 50 daler (var daler räknad till 4 mark ört.) samt resten reda penningar, så att det hela blev 1500 m. ört. Huset hade då alla fyra murarne fria.

Den 14 juli 1550 kvitterade Hans Fosser, att han utfått allt arv efter sin moder och styvbroder. Som testamentarii nämnas mäster Clof Petri, kyrkoherde i Stockholm, Jakob Bagge, borgmästaren Nils Jonsson samt rådmannen Clof Eriksson. Samtidigt stadfäste han och kvitterade upplåtelsen av stenhuset på Köpmangatan, själaboden och malmtomten på Södermalm till Jakob Bagge. Möjligen blev Hans Fosser myndig först nu. Om släktskapen mellan Jakob Bagge och Hans Fosser se ovan. Den förres hustru, Anna Svinhufvud, överlevde mannen länge och dog först 1594, strax före 1 nov. Huset torde dock knappast ha kommit till henne utan gick väl i stället till Johan Bagge och dennes svåger, Arendt Karlsson till Eke, vilka 1591 2/10 till Blasius Dundi, upplåto ett stenhus vid Köpmangatan på högra handan, då man går inåt Siakgatan; priset var 900 daler. Upplåtelsen bekräftades den 27 nov. s.å. Blasius Dundi finns dock upptagen i skotteboken på detta ställe redan 1583. Angående Blasius Dundi hänvisas till W. Första gången, jag mött mannen i tänkeboken, år 1577 14/12 (f.75), och sedermera förekommer han litet emellanåt liksom också i andra urkunder, t.ex. i Storkyrkans räkenskaper. Den 20 mars 1584 betalar han 10 daler för lägerstad inne i kyrkan och 1589 31/10 6 daler för lägerstad där för ett av sina barn; likaså för ett annat barn 1593 8/6. Ännu 1627 12/1, omtalas begravning av ett barn till honom. Frånsett dessa nämner Wrangel i S:t Nikolai församlings vigselbok, att barn till Blasius Dundi döptes 1611, 1615 och 1619. Av barnen känner man namnen på tre: Katarina (i första giftet med Katarina Andersdotter), Brita (förmodligen i andra giftet med Malin Wilhelmsdotter) samt Blasius (i tredje giftet med Anna Hansdotter Werner); dessutom vet man, att herr Måns i Sorunda var måg till honom. Katarina blev gift med räntmästaren Peder Pedersson Bergenfelt, Brita 1626 13/11 med Tomas Glen. Den äldre Blasius' efterlämnade änka tycks ha avlidit strax före 1630 8/1, ty den yngre Blasius säger sig i de dagarna ha låtit begrava sin moder. I skotteboken för 1620 o. 1621 upptages Bla-

Blasius Dundij utan skatt och saknas sedan vadan man väl får antaga, att han dog omkring 1621. Efter Blasius' död kallas huset för Tomas Glens hus. Glen hade trassliga affärer och nödgades 1628 11/12 taga inteckning på 1500 daler svenskt mynt (32 öre på dalern), varvid huset sades ligga på Köpmangatan i hörnet av Själagårdsgatan. Den 8 jan. 1630 begärde och fick den yngre Blasius Dundi tillåtelse att dela kostnaden för moderns begravning med systemen, som var gift med kyrkoherde Måns i Sorunda. Tomas Glen hade svårigheter med sina inteckningslån, förekommer ofta inför rätta på grund därav: 1633 19/6, 13/11 (räntan räknades efter 1 % pr månad!), 1636 29/2, 1637 15/3. I protokollet för 1637 30/9 heter det: "Vthi lijka motto framstegh Jazob Pffeiff och gaff tillkänna hurulunda i förl den Sommar itt köp förelupet war emellann Welb: Carl Mörner och Thomas Gleen om Gleenz huus på Köpmanegatan, det sigh på sine hustrus omyatige Syskons wägnar Pantsatt war; nu köparenn kommer och effter sitt köp will trädha till huuset, willia the honom det icke Innrymma, så emedann hann på the Omyndiges wägnar Där wthinnan Interesserat ähr; att komma till sina Penningar, ty begerade han uthi sakenn Endskap, och att hustrunn måtte tillholten warda huset till be:te Köpare affträda, så emedan Ägandenn Det siellff förleden wåras bewilliade, Där han penningarne icke betala kunde till Michelsmüsse Nästkommande, så wille hann affträde pårtenn. Som Jacob Barkman och Johan Perszonn wiste berätta, Derföre tillsadhe Pfeiff att till then befallning uthgå skull Det the sådant wthan förhalning effterkomme". Det synes härav, att, ehuru huset kallades Glens hus, hustruns omyndiga syskon voro de verkliga ägarne, och att Gleen endast skötte det. Den 15 nov. 1637 försalde Thomas Gleen till välborne majoren Axel Lillie till Löffstadh ett stenhus med grund på Köpmangatan nedanför sal. Ingewald Clofssons hus i hörnet vid Skärgårdsgatan, sträckande sig vid sistnämnda gata från Köpmangatan till Kindstugatan. Priset var 2200 riksdaler in specie "och tilleen föräring 50 Vngersche Gylden". Excellensen Axel Lillie behöll huset i 21 år och sålde det den 26 juli 1658 till Hans Bartels. Gränserna angavos då: utefter Köpmangatan 14 alnar, utmed Kindstugatan 14 $\frac{3}{8}$ aln och utmed Skärgårdsgatan 24 $\frac{1}{2}$ aln. Alltså var det endast n:r 109, som såldes. Fastebrevet är daterat 1658 3/11.

Hans Bartels, som 1628 25/2 ingått äktenskap med jungfru Hilla Lydertsdotter Böckelman (se Vigselboken för S:t Nikolai församling), dog 1664 efterlämnande sonen Lydert Bartels, adlad Adlersköld. Lydert gifte sig 1675 9/11 med Anna Johansdotter Furubohm, dotter till rådmannen Johan Eriksson Furubohm, vilken en tid var ägare till grannhuset i väster.

N:r 2 Kindstugatan.

Denna egendom hade gammalt n:r 174 fr. år 1729 och n:r 12 i kv. Cepheus av år 1810.

Enl. uppgift från 1437 9/12 innehades denna egendom då av Henrik Helsing. Huset sträckte sig utmed Kindstugatan 17 alnar från hörnet till Skärgårdsgatan. Annu 1450 23/5 omtalas Henrik Helsing's bodarum här. Några år efteråt var Henrik Helsing död, och änkan, h. Karin, drog sig tillbaka i Helgeandshuset. Hon sålde nu för 160 mark till Jöns Olsson bältare 1458 21/8 ("samma måndag som Stockholm sist brann upp") en tomt med träbyggnad på Köpmangatan mellan Mattis Bretholt östan till och Rawald Surepe västan till; längden på västra sidan var 34 3/4 aln, bredden i kroken 17 1/4 aln, vid Köpmangatan 9 1/2 aln och 10(?) mot Kindstugatan. Det är sannerligen ej lätt att tolka dessa uppgifter, och man kan hysa delade meningar om huru det bör ske. Det sannolikaste förefaller att vara, att Helsing ägt södra delen av n:r 174 samt dessutom, åtminstone änkan vid försäljningen nu, en del av tomtens östra sida, i sådant fall västerut; kanske, att den 9 1/2 aln stora bredden vid Köpmangatan rätteligen varit en så stor sträcka parallell med samma gata, belägen inne i tomtens och ej vid själva gatan, till vilken man endast hade tillträde genom en smal passage; måhända hade Helsing's hus en bredd av 9 1/2 aln vid Köpmangatan så tillvida, att dit hörde en, nämligen den västligaste, av det Bretholtska husets bodar (huset skulle då i övrigt ha tillhört Bretholt). Emellertid är det "mättet på bredden" i kroken", varmed måste förstås någon sträcka på tomtens östra sida, som vållar svårigheter. Man tycker att 17 1/4 aln är för kort sträcka, alldenstund den östra grannegendomens gränslinie utmed Skärgårdsgatan, som borde vara mindre, i själva verket är uppgiven att vara betydligt större. Jag skulle därför vara mest benägen f

för att tro, att en mattavgift till för en sträcka på östra gränsen råkat glömmas av skrivaren; i sådant fall uppstå inga svårigheter.

Om de ovan nämnda personerna kan omtalas, att såväl Henrik Helsing som hans hustru Karin blev medlemmar av Helga Lekamens gille 1452, dottern Margareta nämnes där in extremis året förut.— Jöns Olsson bältare förekommer i samma gille in extremis 1474 och hans hustru, likaledes in extremis, redan 1466.

Jöns bältare nämnes 1468 1/10 som granne till Mattis Bredholt och skulle således på denna tid hava haft huset kvar. Efter hans död, alltså 1474, om icke förr, kom den västra boden till S:t Klara kloster, vars brev därpå bekräftas i tänkeboken. Läget angives vara ovanför Mickel Svartes hus. Utan tvivel avses här, som nyss nämndes, blott en del av egendomen, en bod. Den 11 juli 1519 sålde samma kloster till Peder Eriksson på Köpmangatan en stenbod under köparens hus ovanpå hans källarvalv; priset var 140 mark.

S:t Barbara gille, som i början av 1500-talet var ägare till norra delen av n:r 174, sålde 1513 9/5 till Per Eriksson för 300 mark ett hus med grund på Köpmangatan på södra sidan mellan herr Erik Jensson bergmästares hus, som fordom Mickel Svart hade, och det hus, som hustru Hillewy hade (herr Eriks hus låg på östra sidan, h. Hillewys på den västra). Rådmannen Per Erikssons hus skulle således ha varit den östra delen av den norra delen av n:r 174, eller kanske den norra delen med undantag för den bod i väster, som h. Hillewy innehade. Denna västra bod var det, som undantogs vid uppgörelsen och Per Eriksson sedan köpte av klostret.

Rörande ovannämnda personer kan omtalas, att h. Hillewy var änka efter en Per Olsson, och att detta senare namn återfinnes i skotteboken för åren 1460 & 61 mellan namnen Jöns bältare och Mattes Bredholt; namnet är dock mycket vanligt och identiteten därför tvivelaktig.— Per Eriksson finns här i skotteboken för åren 1518 och 1519; för de följande åren står h. Anna Per Erikssons. H. Anna, som således ärvde huset, köpte 1525 20/3 af Nils kammjutare för 140 mark en tomt bakom hennes hus, vettande in mot Kindstugatan med källare och fri mur västantill, som källaren var under. Utmed Kindstugatan var

tomten $9\frac{1}{2}$ aln och från hennes hus in till gatan östan till utmed Herman Fossers, d.v.s. till Skärgårdsgatan, var det ett avstånd av 24 alnar. Nils kannagjutare hade i sin ordning fått tomten genom sin hustru, som förut varit gift med Olof Nilsson. I skotteboken upptages Olof Nilsson åren 1516-19 och Nils kannagjutare 1524-25. Vid den 1525 29/3 företagna synen rörande tomten utmed Herman Fossers och Peder Erikssons änkas hus vid Kindstugatan bestämdes, att Herman Fossert skulle anses äga $\frac{1}{2}$ aln i tomten vid kindstugatan från sin träbyggnings knut, som vände sig inåt samma tomt.

I skotteboken för 1540- och 1550-talen upptages rådmannen Lasse Gregersson här. Den 27 maj 1549 kallas huset för Lasse Gregerssons hus, men 1577 26/3 står änkan, h. Margit, som ägarinna. Hon var vid sistnämnda tillfälle i tvist med mannens måg, Nils Eriksson, rörande bl.a. huset på Köpmangatan, som efter syn värderades till 700 daler, varav hälften kom på Nils Erikssons del. Beslutet blev, att h. Margit skulle behålla huset och Nils Eriksson i stället få ett stenhus västantill, ett korsverkshus i samma gränd och en träbod med tomt östantill samt ett korsverkshus i samma gränd. Den 8 maj 1577 vittnades om att sal. Lasse Gregerssons hus på Köpmangatan icke hade mera än tre egna murar. I kanten står antecknat Nils Eriksson. Redan strax förut, 1577 16/3, hade Olof Larsson ålänning gjort anspråk på arvet efter sal. hustru Anna Larsson brekt Mattssons. Anna hade givit fast och löst åt Olof Larssons syster, ovannämnda h. Margit, Lasse Gregerssons änka. Ansåg ej, att arvet borde gå till Nils Eriksson, som var gift med Anna, Lasse Gregerssons nyliken avlidna dotter. Den 14 aug. 1592 förlikte sig Olof Larsson ålänningen med sin granne i väster, borgmästaren Gynte Olsson, angående muren mellan bådas gårdsrum på sådant villkor, att Gynte gav ett litet stycke av sitt gårdsrum och 1000 tegel till muren mot det att han sedermera skulle anses äga hälften däri. Här avses den mur, som än i dag finnes kvar mellan de båda gårdarne.

Unge (Lille) Olof Larsson, som han även kallades, förekommer i skotteboken här åren 1586-98; åren 1600-1602 men ej vidare står hans änka hustru Karin Olof Larssons. Lilla Olof Larssons hus uppbjods 1606 5/5.

På obekant sätt kom huset därefter till Hans Jonsson och hans

svåger Olof Eriksson, f.d. konstförvant, vilka upplåto detsamma 1607 12/10 till Ingevald Olofsson. Beskrives nu såsom stenhus på södra sidan av Köpmangatan mellan h. Malins och Blasius Dundis hus. Priset utgjorde 1800 daler (räknade efter 32 öre på dalern). Det hade 4 fria murar, ett gårdsrum innanför, två utgångar: en åt Köpmangatan och en åt Kindstugatan; med alla tillbehör: 2 rum i en kvinnobänk i Storkyrkan, nämligen den 3:e bänken ovanför den yttersta pelaren på gången samt det främsta och tredje rummet från det främsta. Då grannhuset försålles 1637 15/11, kallades det nu behandlade huset för sal. Ingevald Olofssons hus. Ingevald Olofsson dog 1636 och blev begravnen samma år den 9 december i Storkyrkan. I skotteboken förekommer han här 1602-1623. Han var rådman och hänvisas angående honom till Rådsmatrikeln.

På grund av arv gick huset sedan till mågen välborne Petter Kruse till Kullerstad och Ornäs, som sålde det tillika med en stenbod i Bredgränd och en tränbod på Söder nedanför berget för 3000 rdr in specie. Upplåtelsen ägde rum, efter Kruses död, 1646 11/2, varvid fullst. mått å gränserna angåvos; läget var vid Köpmangatan mellan Hans Urbanssons och Thomas Gleens hus. Den nye ägaren, Robert Rindt (som 1639 16/9 hade köpt lägerstad i Storkyrkan vid den lilla södra dörren för 300 daler), gifte sig 1646 1/3 med Karin Evertsdotter (se S:t Nikolai församlingssvigselbok, sid. 88, not. 1), möjligen änka efter en Henrik Danielsson, med vilken hon i sådant fall skulle ha gift sig 1634 2/3. I designationen av 1646 8/4 bestämdes huset sålunda. Det låg mellan Hans Urbanssons och Thomas Gleens hus, mellan vilka hus längden vid Köpmangatan var 14 alnar; längden på östra sidan från Köpmangatan söderut $9\frac{1}{2}$ aln, längden på västra sidan från samma gata söderut $10\frac{3}{4}$ aln, bredden på södra sidan $14\frac{1}{4}$ aln. Bredvid förenämnda ett litet hus på södra sidan utbyggt, som håller i bredden på norra sidan $10\frac{3}{4}$ aln, i bredden på södra sidan $10\frac{1}{2}$ aln. Längden, både på östra och västra sidan, söderut $11\frac{1}{2}$ aln. Näst sunnan om huset är ett litet husrum och ett litet hus mot Kindstegatan beläget, som håller på norra sidan $10\frac{1}{2}$ aln och i bredden på södra sidan vid Kindstugatan 9 alnar, längden på östra sidan från det förra huset och söder till Kindstugatan $16\frac{3}{4}$ aln.- Jämför man samtliga dessa sifferuppgifter med kartan över det nuv. huset, finner man en god överensstämmelse.

Robert Rindt behöll icke egendomen länge. På obekant sätt kom den till rådmannen Johan Eriksson Furubom, som bytte bort den till välborna fru Anna Larsdotter Skytte till Salta och Sättra. Hon ägde huset till 1651 (enl. fastebrevet i Riksarkivet, i avskrifter i registraturret i Rådhusarkivet står 1653), då hon för 3000 riksdaler in specie till handelsmannen Baltzar Wissman¹⁾ försålde sitt stenhus på fri och egen grund med tillhörande gardsrum och ett litet stenhus, som sträckte sig till Kindstugatan, fastebrev 1671 25/2 (stad:sreg.).

I designationen av 1677 26/6 uppges bredden utmed Köpmangatan, mellan Lydert Bartels' hus och Olof Hansson Törnes, till $14 \frac{1}{2}$ aln; bredden på södra sidan utmed Kindstugatan skulle vara $9 \frac{1}{2}$ aln; längden på östra sidan utmed Lydert Bartels' hus söderut till Kindstugatan skulle ha varit 34 alnar. Wissmans änka sålde fastigheten 1677 till grannen Olof Hansson (7.).

I en följande designation av 1735 10/5, uppgjord i anledning av att välborne herr Joh. Hind. Sparfvenfelt och grevinnan Kristina Johanna Liljenstedt²⁾ då sålde egendomen till rådmannen Gustaf Billman för 24000 daler k:mt, uppgivas följ. mått: norra sidan $14 \frac{1}{2}$ aln, södra sidan utefter Kindstugatan $9 \frac{3}{4}$ aln, östra sidan vid Borckers gård 34 alnar samt västra sidan vid Fyrlos gård $41 \frac{1}{4}$ aln.

I designationen av 1798 19/11 är huset sammanslaget med n:r 169. Gränserna voro då: på norra sidan vid Köpmangatan $28 \frac{3}{4}$ aln, bredden på sydöstra sidan vid Kindstugatan $23 \frac{1}{2}$ aln, längden på västra sidan mot Linnings hus $41 \frac{1}{4}$ aln samt på östra sidan vid Skärgårdsgatan 24 alnar. Priset var 8000 riksdaler.

För övrigt kan nämnas, att designationer finnas från 1755 10/4 för handelsmannen Sven Warlund, berör n:r 174 ensam, samt för n:r 169 och 174 (utom nyssnämnda av 1798 19/11 för handelsmannen Levin Isaac), av 1803 7/9 för kramhandlaren Lars Johan Lundgren, av 1837 5/4 och 1847 31/3 för hovkirurgen Gustav Herbert samt 1866 3/8 för kopparslagaremästaren Johan August Ljungberg, o.s.v. För egendomen n:r 169 (n:r

1) I mantalslängden av 1652 upptages Johan Eriksson som ägare och kryddkrämaren Baltzar Wissman med hustru som hyresgäst.
2) Hon var dotter till greve Johan Lilljenstedt, som i sin ordning var måg till Olof Hansson Törnflycht.

13 i kv. Cepheus) finns designation av 1727 $13/12$ för handelsmannen Johan Borcker samt av 1750 $13/4$ för handelsmannen Jacob Cortman. I designation för Borcker uppges ytan till $381\frac{1}{8}$ kvadrataln, men i den följande för Jacob Cortman till $429\frac{1}{2}$ kv. aln. Skillnaden beror helt säkert på att i förra fallet den lilla yttre gården till nuv. Skärgårdsgatan 2 ej kommit att räknas med. För n:r 174 (n:r 12 i kv. Cepheus) uppgives i båda designationerna ytan till $457\frac{1}{8}$ kv. aln, och i de 5 sista för båda egendomarne tillsammans till $886\frac{5}{8}$ kv. aln.

Cortman tillhörde en gammal Stockholmsläkt, som förekommer redan i mitten av 1600-talet. I Uppsala blevo tre bröder: Johannes, Mathias och Abrahamus Matthiae Cortman studenter 1679 25/2.

N:r 4 Kindstugatan.

Denna egendom hade gammalt nummer 113 och utgjorde södra delen av n:r 14 i kv. Cepheus.

Med full visshet känner man ej så särdeles mycket om denna egendom från medeltiden. Följande ägarelängd torde väl åtminstone få anses som sannolik.

Ale timmerman och Niclis kopparslagare tycks ha varit ägare in till 1436 $4/6$ och därpå Kättilbjörn tunnbindare samt år 1449 Bengt skräddare. Vid förstnämnda tillfälle uppges priset till 55 mark. Längden utmed Korsgatan mellan Jakob tunnbindare och Henrik Helsing var $13\frac{1}{2}$ aln, längden från gatan mellan detta och Helsing hus var 14 alnar, baktill $14\frac{5}{8}$ aln samt på västra sidan från gatan till Henningsson 22 alnar. - Den 17 nov. 1449 vittnade Björn skräddare om den gård och tomt, som var belägen på norra sidan mellan herr Henrik Helsing Husens tomt och Bengt skräddares tomt, vilken förskrivna tomt var h. Clef i Nertuna (blev broder i Helga Lekamens gille 1453, se även Ärkestiftets herdaminne) och "innan nagher forlidhin aar" köpt av h. Katarina Runshagen och sedan givit honom (Björn skräddare) med hans dotter. Denna tomt var i längd på östra sidan 21 alnar, västan till vid h. Lewas kålgård 31 alnar, bredden nordantill vid Henning 21 alnar, sunnan framme vid gatan $17\frac{1}{2}$ aln. Priset var 60 m. Det förtjänar bemärkas, att Henning Henningsson 1449 $21/4$ uppges vara boende på Köpbangatan. Den egendom, som såldes 1449 $17/11$, var sannolikt ungefär nuv. n:r 6 kindstugatan, ty dels stämna sifferuppgifterna - 21 alnar

och 1449 21/4 ha tillhört Henning Henningsson, vilken sistnämnda dag gick in i Sjalagården. År 1458 kallades huset för Ragvald Surepes, och efter hans död sålde änkan, hustru Anna i Åbo, och hennes son, her Olof Surepe, 1471 20/5 till Daniel Björnsson ett stenhus med två bodar och en källare under samma bodar, jämte trähus inne på gården mot Kindstugatan, mellan Magnus Grabo och Jöns bältare. Längden mellan Kindstu- och Köpmangatorna var 36 gamla alnar och vid Köpmangatan 18. Emellertid har nog själva köpet försäggått vida tidigare, ehuru upplåtelsen inför rätten ej skedde förr, ty Daniel Björnsson förekommer här i skotteboken redan 1467 (möjligen också före detta år). Från Daniel Björnsson gick huset till styvdottern, h. Barbro, vilken 1513 29/1 sålde det till Hans Burmester, vilken försäljning ytterligare be styrktes den 6 juni s.å. Hans Burmester, som var härbergerare i inre kvarteret för åren 1516-20 och rådman från 1520, finns ej i skotteboken för 1540-talet; hustrun Birgitta uppträder däremot år 1547, och nästa år står Erik Olsson, som väl därför får antagas ha köpt eller ärvt egendomen av h. Birgitta. Denne Erik Olsson var sannolikt identisk med ovannämnde och antagligen samme man, som var g.m. Magdalena (Malin) Olofsdotter, dotter till rådmannen, skeppar Olof Eriksson och hans hustru Anna Gerlachsdotter.

Rörande den så ofta omtalade skeppar Olof, fader till kyrkoherden i Storkyrkoförsamlingen, Erik Olaf Skepperus, hänvisas till Rådsmatrikeln. På sid. 272 här nedan finnes en släkttavla över hans närmaste anhöriga.

I mantalslängden för 1532 uppräder här i trakten en Erik Olsson såsom boende i Märten Olssons stenhus, och i skotteboken för 1583 & 1584 upptages han även. Hustrun hette Gertrud, finnes i skotteboken 1584 upptages han även. Hustrun hette Gertrud, finnes i skotteboken med detta namn år 1587, vilket gör det omöjligt, att han kunnat vara identisk med Malin Olofsdotters man. Denna Malin, som med Erik Olsson hade sonen Hans Eriksson, blev sedan g.m. Anders Hansson och efter dennes död med Gynte Olofsson. Utan tvivel var det på denna väg, som Gynte och hans hustru blevo ägare till nr 14 i kv. Cepheus, ty de äro säkert både den södra och norra egendomen. I sitt andra äktenskap, med Anders Hansson alltså, hade h. Malin två söner, Nils o. Anders,

Den 10 juni 1594 gjorde Gynte Olsson och hans hustru inbördes testamente, varvid bl.a. nämnes angående deras boningshus, den södra delen vid kindstugatan: "then wij medh beggies wåre afflinge penningar aff grunden haffue lathet vpmure" och aljest vad de i den andra, vid Köpmangatan, förbyggt och förbättrat, som belöpte sig till 800 daler, och skulle samma hus icke bliva högre skattat än det blev före portens uppbyggande och hustrun bytte barnen ifrån sig, då det värderades till 750 daler gott mynt. För denna summa skulle den längst levande lösa ut den avlidnes arvingar, dock behållande hos sig den andel av pengarna, som givits i testamentsgåva.- Gynte tycks ha dött omkr. 1596. Den 9 sept. 1599 beslöt rådet, att h. Malin, sal. Gynte Olssons änka, skulle slippa skatta för det året; hon skattade dock de närmast föregående åren.

Av dessa utdrag se vi, att nr 4 Kindstugatan är uppbyggt mellan 1585 13/8 och 1594 10/6 och det av Gynte Olsson och hans hustru Malin Wrangel och hans eftersägare kalla huset för Törneska huset, vilket således är felaktigt. Den mångomtalade Matts Törne hade två barn: Olof Mattsson Törne och Barbara Mattsdotter Törne, gift med Olof Nilsson. Den 1 juni 1597 gjorde Olof Mattsson Törne och Olof Nilsson arvskifte efter Matts Törne och hans hustru.

Hustru Malin Gyntes står som ägare antecknad i 1620 års mantalsförteckning och i skotteboken finns hon, som ovan nämnts även 1621, varvid hon erlade en enastående hög skatt, men i 1628 och 1629-års mantalslängd står i stället Karl Hansson. Denne var gift med Elisabeth Andersdotter, dotter till Anders Andersson och hans hustru Ingrid Hansdotter Svan. Tydligen hade Anders Andersson, som var son till h. Magdalenä Clofsdotter ("Gyntes Malin") och hennes 2:a man, Anders Hansson, ärvt huset, varefter det gått till mågen. Emellertid kallas huset 1646 11/2 i tänkeboken för Hans Urbanssons hus, och det kan därför tänkas att denne, som för övrigt var fader till Ingrid Hansdotter Svan, även någon tid varit ägare. År 1620 bodde Hans Urbansson i h. Malins Gyntes hus likaså upptages han de följande åren, ehuru h. Malin ej står kvar längre än till och med 1621. Rådman Karl Hanssons dotter Ingrid blev i sin ordning gift med Hans Olofsson Törne, varigenom egendomen kom till Törnesläkten. Karl Hansson upptages som ägare ännu i 1652-års

Tidechini såsom ombud för herr Elavus, kanik och sysseleman för Uppsala domkyrka, klagat över att Lambertus guldsmed, borgare i Stockholm, förhöll domkapitlet ett stenhus, beläget mitt emot S:t Gertruds gillestuga och förklarade, att herr Elavus utan kapitlets tillstånd ej haft rätt att avhända domkyrkan detta hus, varför hans överlåtelse vore av intet värde, samt hurusom borgmästare och råd förklarade sig ej häri vilja döma utan hänskjutit målet till konung Kristoffer, varöver herr Petrus Tidechini anförde sin protest. Att Uppsala domkyrka återvann sin egen dom, framgår av att huset sedan och allt framgent kallas Uppsala domkyrkas stenhus, t.ex. 1445, 1452, 1474, 1493. I mäster Olofs tänkebok omtalas för 1528 15/6 (brevet finns i registratoret med datum 8/6), huru konungen för 200 mark säljer till sin buntmakare Henrik Hansson stenhuset på Svartmangatan näst nordan S:t Gertruds gillestuga, vilket hus förut tillhört Uppsala domkyrka. Den nya ägaren tycks ha haft huset kvar ännu 1544 12/7, då han för 80 mark pantsatte en stenbod under detta till bardskäraren mäster Werner.

Vem, som närmast efter den kungliga buntmakaren kom att bli ägare till fastigheten, kan jag ej för närvarande uppge, men en mansålder senare befann den sig i händerna på Herman Leppert, vilkens änka, hustru Karin, 1590 17/8 upplät till Dankwart Stywer (Stöwer) sitt stenhus med grund vid Svartmangatan i hörnet vid Finska (d.v.s. Tyska) kyrkan jämte tomten därtill väster om samma hus, hållande i längd $25 \frac{1}{2}$ aln och i bredd 11 alnar; det hade sålts för 500 daler. Efter Dankwart Stöwers död måste barnens målsmän för gälds skull sälja huset m.m. Köpare var hustru Gunnild, Melker Volgers änka. Affären hade uppgjorts vid något tillfälle strax före 1597 19/9, då Jakob Eriksson, som var gift med barnens mormor, beklagade sig över att ej i tid ha blivit underrättad om försäljningen, vilket dock visades vara ovederhäftigt prat. Angående Stywert och borgmästaren Jakob Eriksson hänvisas till Rådsmatrikeln. Som ombud för h. Gunnild upplät hennes måg Johan Böknan (g.m. Marina Melkersdotter) 1599 5/3 till stadens kyrkoherde, mäster Erik Olai Skeppar, detta stenhus i vederlag för andra hus och en kontant summa av 400 daler (varje daler värd 32 öre). /Kyrkoherden hade redan 1596 22/11 för 3600 mark (2 mark pengar = 1 lod silver) köpt grannhuset på norra sidan av sin svåger Hans Andersson./

mantalsförteckning.

I 1671-års ovannämnda fastebrev för östra grannhuset kallas n:r 14 i kv. Cepheus för fordom karreraren sal. Karl Pipers arvingars hus. I Personhistorisk Tidskrift för 1916 finnes å sid. 76 en rolig karaktäristik av grevinnan Pipers s äkt, till vilken intresserade hänvisas.

Det är denna egendom (n:r 12, 13, 14 kv. Cepheus, som blivit så vårdslost behandlad av F.U. Wrangel och R. Josephson. Att närmare ingå härpå torde vara onödigt, utan ber jag få hänvisa till den recension av den sistnämndes "Borgarhus i gamla Stockholm, I", som är införd i Stockholms Dagblad för 1916 den 23 juli.

2. Västra sidan av Svartmangatan, norr om Kindstugatan.

I min uppsats om Svartbrödraklostret i Stockholm (Samf. S:t Eriks årsbok för 1916) sysslade jag något med egendomarne vid Benikebrinken och Svartmangatan söder om Kindstugatan. Jag vill nu ett ögonblick dröja vid egendomarne norr om sistnämnda gata och börjar då med det västra hörnhuset vid kindstugatan, nämligen

N:r 12 Svartmangatan.

I gamla tider omfattade tomten ej alltid precis samma område som nu, i det att en fastighet befann sig mellan hörnhusen, åt Tyska Brinken alltså.

Ett gammalt brev från 1415 13/12 omtalar, huru Lambrikt guldsmed, borgare i Stockholm, med bifall av sin hustru, Katarina Andersdotter, för 400 mark penningar (8 mark gällande lika med 1 mark lödig) försäljer sitt stenhus, grund och tomt till Uppsala domkyrka. Därvid uppgives tomtens bredd till 19 alnar och längd till $28\frac{1}{2}$ aln; läget anges sålunda: "som ligger näst gatunne wester nor aff sancta gertrudha gillestughw", vilka ord torde böra tolkas: "som ligger näst gatan på dess västra sida, norr om S:t Gertruds gillestuga", d.v.s. just här i hörnet. Lambrikt guldsmed hade i sin ordning köpt huset och tomten av Werner Gest, borgare i Stockholm.

Nästa gång, den västra hörnfastigheten förekommer i urkunder, är 1444 15/7. Då intygar Ansbermus Petri de Helsingia, cler. Upsal., publ. notar., hurasom inför borgmästare och råd, sittande för rätta, Petrus

Tidechini såsom ombud för herr Elavus, kanik och syssloman för Uppsala domkyrka, klagat över att Lambertus guldsmed, borgare i Stockholm, förhöll domkapitlet ett stenhus, beläget mitt emot S:t Gertruds gillestuga och förklarar, att herr Elavus utan kapitlets tillstånd ej haft rätt att avhända domkyrkan detta hus, varför hans överlåtelse vore av intet värde, samt hurusom borgmästare och råd förklarar sig ej häri vilja döma utan hänskjutit målet till konung Kristoffer, varöver herr Petrus Tidechini anförde sin protest. Att Uppsala domkyrka återvann sin egen- dom, framgår av att huset sedan och allt framgent kallas Uppsala domkyrkas stenhus, t.ex. 1445, 1452, 1474, 1493. I mäster Olofs tänkebok omtalas för 1528 15/6 (brevet finns i registratoret med datum 8/6), huru konungen för 200 mark säljer till sin buntmakare Henrik Hansson stenhuset på Svartmangatan näst nordan S:t Gertruds gillestuga, vilket hus förut tillhört Uppsala domkyrka. Den nya ägaren tycks ha haft huset kvar ännu 1544 12/7, då han för 80 mark pantsatte en stenbod under detta till bardskäraren mäster Werner.

Vem, som närmast efter den kungliga buntmakaren kom att bli ägare till fastigheten, kan jag ej för närvarande uppge, men en mansålder senare befann den sig i händerna på Herman Leppert, vilkens änka, hustru Karin, 1590 17/8 upplät till Dankwart Stywer (Stöwer) sitt stenhus med grund vid Svartmangatan i hörnet vid Finska (d.v.s. Tyska) kyrkan jämte tomten därtill väster om samma hus, hållande i längd $25 \frac{1}{2}$ aln och i bredd 11 alnar; det hade sålts för 500 daler. Efter Dankwart Stöwers död måste barnens målsmän för gälds skull sälja huset m.m. Köpare var hustru Gunnild, Melker Volgers änka. Affären hade uppgjorts vid något tillfälle strax före 1597 19/9, då Jakob Eriksson, som var gift med barnens mormor, beklagade sig över att ej i tid ha blivit underrättad om försäljningen, vilket dock visades vara ovederhäftigt prat. Angående Stywert och borgmästaren Jakob Eriksson hänvisas till Rådsmatrikeln. Som ombud för h. Gunnild upplät hennes måg Johan Bökman (g.m. Marina Melkersdotter) 1599 5/3 till stadens kyrkoherde, mäster Erik Olai Skeppar, detta stenhus i vederlag för andra hus och en konstant summa av 400 daler (varje daler värd 32 öre). /Kyrkoherden hade redan 1596 22/11 för 3600 mark (2 mark pengar = 1 lod silver) köpt grannhuset på norra sidan av sin svåger Hans Andersson./

I tänkeboken är antecknat för 1621 16/4, huru mäster Erik Skepparens hus vid Tyska Brinken då uppbjöds 1:a gången. Den 25 febr. 1623 förrättades arvskifte efter honom. Arvingarne voro sönerna Benjamin Schepperus¹⁾, mäster Olof Eriksson (kyrkoherde i Walby socken),²⁾ Gyn- te och Erik Skeppare samt dottern hustru Malin Eriksdotter, gift med kyrkoherden i Tyska församlingen, vällärde mäster Wolfgang Petzgold, vilken sistnämnde fick på sin lott detta stenhuset i hörnet, bakhuset med gårdsrummet, huset intill på norra sidan, en liten bod västan till samt en lägerstad i Storkyrkan med en sten över på södra sidan om högkoret; för detta skulle mäster Wolfgang betala 2200 daler. Han dog strax efteråt, ty den 20 febr. 1626 är antecknat, huru salig mäster Wolfgang Petzolds barns förmyndare för 1000 riksdaler in specie till handelsman- nen Tomas Funck upplåtit ett stenhus med grund, ett gårdsrum och ett lit- tet bakhus av sten med tillbehör i hörnet på Svartmangatan vid Tyska kyrkan. Själva arvskiftet förekommer först 1627 4/7, varvid bestämmes, att barnen skulle få nyssnämnda fastighet, medan änkan, h. Malin, och hennes nya man, professorn i Uppsala, mäster Johannes Stalenius, skulle ha huset intill på norra sidan och i mellangift erlægga 200 daler. Tomas Funcks hus blev uppbjudet 1641 11/10 och sålt påföljande 13 nov. till kungl. musikanten Melker Weisell. Priset var då 1400 riksdaler in spe- cie för hörnhuset ensamt, ty bakhuset hade han redan 1637 9/12 sålt till samme man; priset för detta var med tällydande gårdsrum 600 specia- riksdaler och 2 rosennobler till vängåva. Måtten angivas noga vid båda tillfällena. Hörnhuset, som likasom huset åt brinken var av sten, var i längd från hörnet till Weissels förra hus $15 \frac{1}{2}$ aln, bredden vid Svart- mangatan $17 \frac{1}{4}$ aln, längden på norra sidan vid sal. mäster Wulfs hus 27 alnar och i bredd vid Weissels gårdsrum 10 alnar 14 tum. Längden på boden vid gårdsrummet var $9 \frac{3}{4}$ aln. Vid försäljningen 1637 uppgivas måtten för mellanhuset å brinken sålunda: längden vid gatan 22 alnar 3 tum, bredden av själva huset mellan gatan och Schliemanns hus 8 alnar 4 tum, nere vid Anders Erikssons hus mellan gatan och Schliemanns hus 11 alnar; gårdsrummet på östra sidan var 10 alnar 7 tum, på västra 11 alnar. Det lilla, nu försvunna, huset åt brinken, mellan hörnhusen, fanns icke till på 1590-talet, då det endast talas om tomten, men vid

¹⁾ Student i Uppsala 1623 april. ²⁾ inskr. som student i classis geometria vid Uppsala universitet 1605 27/5 etc. se matrikeln.

arvskiftet 1623 omtalas bakhuset. Det bör således dateras till något år mellan 1590 och 1623 (gränsåren inräknade). Emellertid omtalas i tänkeboken för 1627 14/11, att mästern Wulfs bibliotek blivit förstört genom eld tillika med hans hus. Det skulle därför kunna tänkas, att ett nytt hus blivit uppfört här 1628, men sannolikt är det just inte. I Borgarhus i gamla Stockholm, I, påpekar R. Josephson å sid. 56, att

i en kartusch på huset finns en tysk inskription och därefter årtalet 1628 och drager därav den slutsatsen, att huset blivit byggt detta år. Slutsatsen är naturligtvis alldeles felaktig, då intet kausalsammanhang finnes mellan tavlans tillkomst och husets. Kan tillägga, att bakhuset möjligen fanns redan 1599 och då tillhörde en mästern Hans eller också h. Kristina, Nils Larssons änka.

Om ovannämnde Wolfgang Petzold har tänkeboken åtskilliga upplysningar. En mästern Wulf, som kallas tyske skolmästaren i 1582-års mantalsförteckning - han var då boende i Per Håkansson's hus i Fru Gunillas gränd - och 1601 22/11 kallas framlidne, är naturligtvis en helt annan person. Herr Wulf Petzold åter blev predikant i Tyska kyrkan (Lüdeke uppger, att han var pastor åren 1602-23) strax efter 1602 22/11. Den 3 mars 1606 beklagade han sig över att en man av menigheten sistlidne fredag i Tyska kyrkan hade brukat försmädliga ord om honom. Han hade sagt, att han skulle vara funnen i ett offentligt horehus, där han skulle ha suttit och druckit; där skulle några ha kommit och velat ge honom hugg, så att han på sina knän måst tigga sitt liv av dem. En båtsman vittnade, att han jämte 3 eller 4 andra personer varit i ett hus på Skomakaregatan, och där voro 3 eller 4 horor inne. Något därefter kom en drucken tysk präst dit med två andra, som också talade tyska. Sedan berättade de, att det var grevinnan på Lindholmen, som ägde huset. Vidare sade Erik Jörensön, att mästern Wulf också beskylldes för att vara en spelare och drinkare, vilket borde undersökas, varpå svarades, att det borde examineras i kapitlet. Den 22 nov. 1615 begärde Tyska församlingens äldste, att saken mellan dem och deras vederpart mästern Jochim måtte upptagas till ransättning, och fordrade mästern Wulf, att mästern Jochim måtte bevisa det barnamord, för vilket han blivit beskylld. Mästern Jochim hänsköt sig till kapitlet. Erik kaplan berättade, att mästern Jochims

hustru den 5 febr. detta år hade kommit i kapitlet och beklagat sig över att m: Wulf hade kommit till henne, då hennes man var i Örebro; han hade varit drucken och lagt några kortblad på hennes bröst och förskräckt henne, där hon låg i barnsäng, så att barnet dött efter tre dagar. Tyska skolmästaren Zacharias, vilken enl. mäster Jochims ut-sago skulle ha varit med, när mäster Wulf förspråkade Jochims hustru, nekade därtill; han var Jochims bäste vän och måste alltid vara hos honom och spela kort med honom, vari Jochim var väl förfaren och vann honom många halva daler sin kos. "Men nu", sade han, "ähr han min störste fijendhe".- Mäster Wulfgang Petzold levde ännu 1623 27/8 och kallas då predikant i Tyska församlingen. Sedan han dött i pesten under året, tillsattes efterträdaren, mäster Johannes Rotlöben, den 1 maj 1624. Mäster Wulf efterlämnade sonen Mattias, som säkert levde 1627 14/11. Vad beträffar mäster Jochim, vilkens fullständiga namn var Jochim Seilerius, hade han redan långt före sistnämnda år blivit avskedad från sin befattning som predikant i Tyska kyrkan.

N:r 10 Svartmangatan, södra delen.

Ägdes på 1440-talet av Henrik Nienborg bydelmakare, som 1445 7/4 sålde denna fastighet till Henrik Bolt för 69 mark. Därvid upgavs längden till 34 alnar och bredden baktill till 9 5/8 aln. Nästa ägare torde ha varit Lydeke skräddare¹⁾, som för 69 mark 1452 24/7 sålde egendomen till Markvard guldsmed, som sammanslog denna och den norr därom belägna till en enda. Längden av båda tomterna var 31 1/2 aln (gammal), bredden framme vid gatan mellan mäster Hans och domkyrkan var 16 5/8 aln (gammal), baktill 19 7/8 gammal aln. På obekant sätt kom sedan denna, södra delen av nuv. n:r 10, till Gerd Verderman, vilken 1471 4/11 gjorde testamente med sin hustru Sigrid och 1474 9/5 upplät egendomen till Magnus Olsson skräddare. Längden var 34 alnar, bredden baktill 9 5/8 aln. Beskrives nu som stenhus med stenbodar, källare, träbyggning; priset utgjorde 410 mark. Förmodligen var det en dotter till den sistnämnde, som blev gift med Laurens Mattsson skräddare; vid arvskifte 1493 11/2 fick denne Laurens detta hus på sin lott, varvid sades, att hans hustrus (Kristinas) fader fordom besuttit det. Hustru Kristi-

1) Ömtalas på många ställen i urkunderna. Se Storhögskoboken. En h. Katarina Lydeke skräddares blev medlem av Helga Bekamens gille år 1473.

nas morförelädrar voro Botvid grytgjutare och hustru Gunnild. Ännu 1496 21/3 kallades huset för Laurens Mattsson skräddares, och utan tvivel är också den Larens scredder matsson, som förekommer i skotteboken här för åren 1501-09 och 1517, samme man. Först 1528 27/4 sker arvskifte efter Lasse Mattsson. Barnen voro en dotter, gift med mäster Lukas, tre söner: Mattes, Eskil, Hans. De uppläto då egendomen för 450 mark till Jörien van Sottern.- I en senare tid sammanslogs egendomen med:

N:r 10 Svartmangatan, norra delen:

Klaus Massou¹⁾ hade redan 1445 7/4 sålt sin egendom till Henrik Nienborg bydelmakare ehuru upplätelsen ej kommit att antec. nas i jordeboken förrän 1446 3/8. Längden av tomten var 33 $\frac{1}{2}$ aln, bredden bak till 10 $\frac{1}{4}$ aln och priset 150 mark svenska penningar. Den nye ägaren i sin ordning upplät 1452 6/3 till ovannämnde Markvard guldsmed²⁾ för 146 mark samma gård (tomt, källare, byggning).- Kallades 1474 9/5 för Martin skrivares egendom. Denne, vilkens fullständiga namn var Martin Hansson skrivare på Strand, fanns mantalsskriven här redan på 1460-talet. Hans änka, h. Birgitta, som 1503 13/11 ingick i Stockholms Helgeandsnus, upplät egendomen 1496 21/3 till rådmannen Martin Ulfsson, som samma dag lät den gå till Själagården. Beskrives nu som ett tvåvåningshus söder om Sten Stures hus, näst nordan Larens Mattsson skräddares hus; bredden vid gatan var 16 alnar, längden vid Larens Mattssons hus 37 alnar, bredden innanför i gården 19 alnar, längden på norra sidan vid herr Sten Stures tomt 35 $\frac{1}{2}$ aln.

I den förlorade tänkeboken för 1533-38 omtalas å f. 58, således år 1533 eller 1534, att Nils Ugglan då upplät hus på Svartmangatan till Laurents Andrée, och omkring 1538 (f. 291 i nyssnämnda tänkebok) upplät Laurentz Andrée till mäster Werner stenhus på Svartmangatan. Då man vet, att nästa hus på norra sidan låg närmast nedanför Gamla Myntet, vilket återigen befann sig på den sydliga delen av tomten till nuv. n:r 6 Svartmangatan är tydligt, att mäster Werners hus legat på tomten till nuv. n:r 10. Mäster Werner finns skriven i skotteboken 1545-50, varefter i stället uppträder Hans Wernekesson till och med år 1555 och

1) Klaus Massou blev broder i Helga Lekamens gille 1443. 2) Såväl M.g. som hans hustru Sigrid medl. av Helga Lekamens gille 1453.

och sedan dennes hustru. Man får väl antaga, att Hans Wernekesson var son till mästern Werner och efter faderens död ärvt huset.

Vid försäljningen av grannhuset på norra sidan 1578 8/8 säges det ligga mellan herr Pontus de la Gardis och Hans Höijens stenhus, vilket väl torde innebära, att det, som motsvarade nuv. n:r 10, skulle ha tillhört Pontus de la Gardie eller Hans Höijer, trol. den sistnämnde.

På outrett sätt kom huset till rådmannen Hans Andersson, som 1596 22/11 med sin hustrus samtycke upplät till stadens kyrkoherde mäster Erik Olai Skepperus detta stenhus med grund och gårdsrummet innanför på Svartmangatan mellan Herman Lappers och Mårten Rasmussons hus. Priset var 3600 mark så gott mynt, att 2 mark göra 1 lod silver. Angående släktskapen kan nämnas, att rådmannen Hans Andersson guldsmed, + 1603, var gift 1:o) med en dotter till Bengt Hansson Broms, 2:o) med Elin Olofsdotter, änka efter myntmästaren Hans Höijer och dotter till rådmannen skeppar Olof Eriksson och Anna Gerlaschdotter van Emden. I första äktenskapet hade Hans Andersson dottern Brita, gift med borgmästaren Mårten Olofsson i dennes andra äktenskap (enl. Rådsmatrikeln, B. 102 & 111 och R. 366).

När mäster Erik Olai Skepperus 1599 5/3 fick upplåtelse å grannhuset i söder, omtalas även nuv. n:r 10 och kallas då mäster Eriks stenhus. Likaså omtalas det vid arvsförfogandet 1623 25/2 (se ovan under n:r 12 Svartmangatan) och tilldelades då Wolfgang Petzold, kyrkoherden i Tyyskä församlingen. Efter dennes död gjordes arvsförfogande 1627 4/7, varvid bestämdes, att mäster Johannes Stalenius och hans hustru skulle på sin lott få detta hus näst nedanför Måns Mårtensson Palm; dock skulle mäster Johannes betala 200 daler i mellangift till Wolfgang Petzoldis barn.
N:r 8 Svartmangatan.

Den 26 december 1469 upplät h. Elin (Ladewich) Kocks till välborna fru Karin Eriksdotter på Lindholm, her Sten Perssons änka, det stora stenhus, som h. Elin själv besuttit, jämte gården, stegerhuset, stallet, yrtagården med fritt dropprum. Priset var 500 mark stockholmska och en läst malt efter 36 mark. Längden var på norra sidan 37 alnar, på södra sidan likaså 37 alnar, framme vid gatan 28½ aln i bredd på östra sidan samt 31 alnar i bredd på västra sidan. Till huset hörde 3 källare, 2

gatubodar m.m.

Den 14 febr. 1474 upplät fru Katarina Eriksdotter till Själakeret i Stockholm all sin grund och stenhús jämte tomten sunnan stenhuset.

Den 23 febr. 1480 är i tänkeboken antecknat, att välborne mannen Magnus Karlsson, som hade rätt att lösa till sig det hus, som han ärvt efter fru Katarina av Lindholm, upplät det till Sten Sture d.ä., såsom h. Elin Koks hade sålt det för 500 mark och ett stycke (= 40 alnar) leyskt, samt dessutom 250 mark, emedan huset förbättrats. Dessa 750 mark överlämnade Magnus Karlsson åt Själagårdens föreståndare.

Den 9 dec. 1504 (uppsl. 65 i tänkeboken) upplät rådmannen Peder Slatte såsom fullmäktig för Syster Eönne i S:t Klara kloster, dotter till Lodevik Kock, till kyrkan all den del, som hon hade i den tomt och byggnad näst nordan huset, som hennes fader och moder besuttit på Svartmangatan, på högra handen, då man går från torget till klostret. Sexton mark betalades, varpå kyrkovärden Tyle Hampe erlade fridskillingen.

Den 20 december 1546 upplät Peder Hermansson, gift med Ludvig bagares dotter Anna, till sin svåger Rasmus Lodvikssen vid arvskifte efter Ludvig bagare ett stenhús och liggande grund på Svartmangatan näst nedanför Gamla Myntet och ovanför mästern Werners hus, vilket hus Rasmus emottog som sitt fäderne. Peder Hermansson fick för sin hustrus räkning som hennes fäderne ett hus västan till samt en kontant penningssumma. Huset här vid Svartmangatan omtalas 1567 3/1 som Rasmus Ludvigssons hus. Den 8 augusti 1576 upplät kungl. maj:ts troman och sekreterare Rasmus Lodvicsson till hustru Margareta Märten Rasmussons ett stenhús och grund på Svartmangatan mellan herr Pontus de la Gardij och Hans Höijers stenhús. Längden av gårdsrummet innaför stenhuset på östra sidan var $19\frac{1}{2}$ aln, bredden på båda sidorna (norra och södra) $18\frac{3}{4}$ aln. Priset 6300 mark i kungl. maj:ts klippningsmynt, sådant att 26 mark göra en daler, och var däribland 155 mark ort. sal. och höglovlig konung Gustavs mynt, som h. Margaretas son, Per Ericsson, var tillfället och avvittrat till lösöre efter hans framlidne fader Erik Persson. Så hade ock Rasmus Lodvicssons sal. moder tagit 200 mark i sal. konung Gustavs mynt, förde Per Ericssons barnapenningar, som även

kvitterades i de 6300 marken. Villkor för försäljningen var, att Per Ericsson (Rasmus Ludvigssons systers sonson) skulle förbehållas rätt att vid myndig ålder tillösa sig huset av sitt halvsyskon. Till egendomen hörde 4 fria murar, 2 källare och 2 bodar. Erik Pederssons änka, h. margareta, blev sedan eller var tidigare gift med Mårten Rasmusson och hade med honom sonen Måns Mårtensson. Tydligt har huset gått från hustru Margareta till hennes man Mårten Rasmusson - det kallas M.R.:s hus 1582, 1596 22/11 - och sedan till sonen Måns Mårtensson Palm kammaråd. som nämnes ägare till huset 1623 25/2. En Måns Mårtensson vigdes 1612 23/2 vid hustru Anna Kaspersdotter. Släktskapen framgår tydligt av följande uppställning.

Ludvig bagare (+ före 1549 16/2) g.m. Anna (som överlevde)

Rasmus Ludvigsson

Anna Ludvigsdötter

g.m. Peder Hermansson (+ mell.
1546 20/12 och 49 16/12)

Erik Pedersson

Mårten Rasmusson g.m. Margareta[⊕]

g.m. Margareta[⊕]

Måns Mårtensson Palm

Per Eriksson, omyndig
1576 8/8.

N:r 6 Svartmangatan.

Tomten till denna var under medeltiden och in på 1600-talet delad i tvenne, av vilka jag först håller mig till den södra delen.

Den 16 juni 1479 upplät Laurens Mickelsson i Frösunda till Peder Bagge kopparslagare en tomt med all byggning på vid Svartmangatan, bredvid fru Aatarinas hus, på villkor, att det skulle vara till en prebenda vid S:t Aatarina gille (för vilket Peder Bagge var älderman); priset var 60 mark. Den 3 juli 1480 upplät Nils Jute skomakare till samma gille och prebende hälften av ovannämnda gård för 50 mark, varvid uppgavs, att längden från allmänningegatan västerut var 36 alnar, bredden vid gatan $9\frac{1}{2}$ aln och på västra sidan $11\frac{1}{2}$ aln. Denne Nils Jute förekommer i tänkeboken 1476 8/4 (då han tillsammans med Gerd pungmakare m.fl. vittnade om inbördes testamente mellan Gregers skinnare och hans älskliga hustru Birgitta) samt 1478 16/5 (då han tillsammans med Peder skinnare Fryss såsom fullmäktig för andra personer gjorde Gregers